

Krešimir Katušić

Slobodni umjetnik

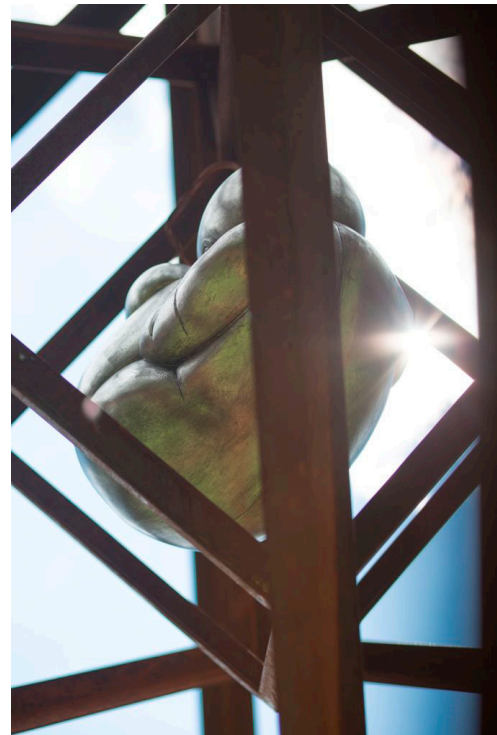
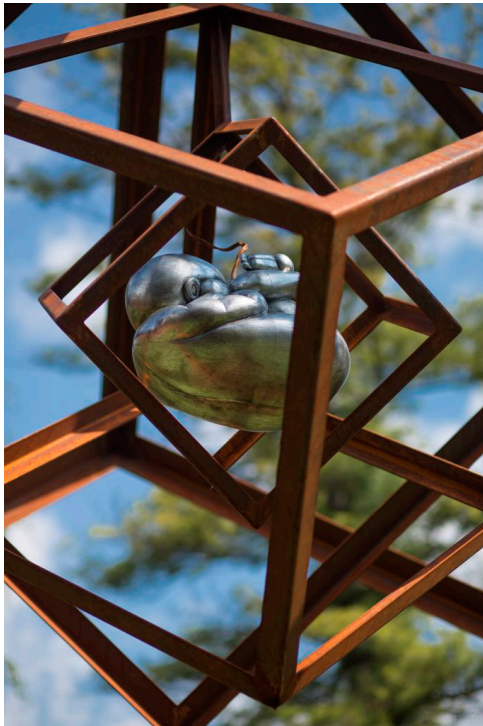
„Intuitivna geometrija“ u prostornoj kiparskoj instalaciji „Ples Života“

Sažetak

Govoreći o procesu nastanka i simboličkom značenju kiparske instalacije „Ples Života“, nastojati će se predstaviti ideja intuitivne geometrije prema kojoj je nastala sama kiparska instalacija. Intuitivna geometrija je princip djelovanja, u ovom slučaju kreiranja forme, ravnajući se zakonom težnje ka cjelovitošću, oblikom kugle i zakonom spiralnog pokreta. Čovjek koji nastoji spoznavati sebe i svijet, procesom opetovanih dijaloga s istim svijetom transformira svoje biće, ukoliko je u stanju otvorenosti prema svijetu. Svijest bića koja se pritom širi daje mu uvid te on po principu naslućivanja, vodeći se zakonima po kojima sve nastaje, postoji, ostaje u pokretu i nestaje, usklađuje svoj život i principe djelovanja. Isti principi vrijede u domeni skulpture kao idejom oblikovane forme. Kao jedno od bića u prirodi, velikog organizma, čovjek ima mogućnost kreiranja po istim zakonima, pokušajem i pogreškom, iskustvom i spoznajom. Intuitivnom geometrijom s ljubavlju i inteligencijom, čovjek kreira koristeći sve svoje alate; tijelo, energiju, osjećaje, racio u usklađenijim odnosima, zavisno od stanja svijesti bića.

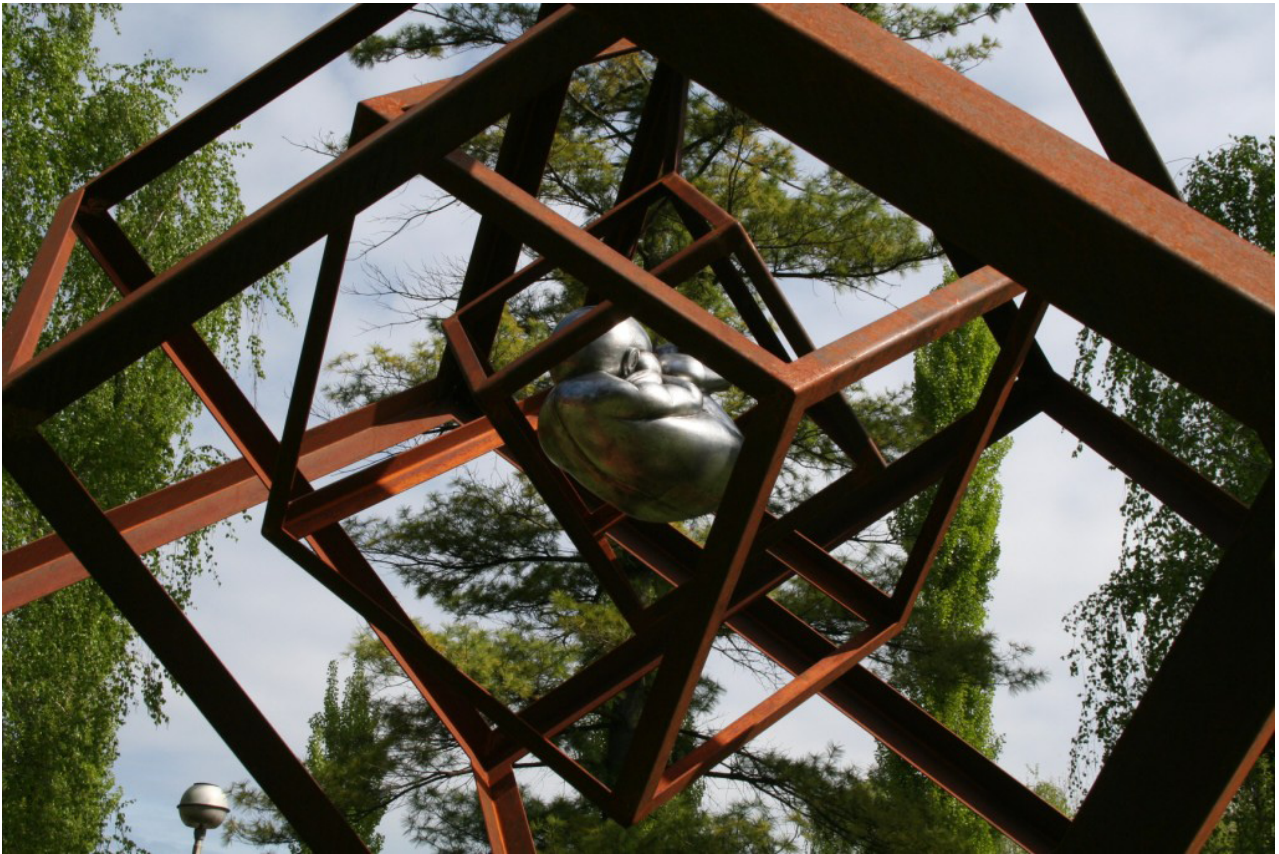
Ključne riječi: Ples života, kiparska instalacija, intuitivna geometrija.

Na svom putu spoznaje, ljudska svijest potpomognuta racionalnim umom morala je tražiti imena i forme koji će joj predočiti, *oslikovati* i imenovati ono što je pojmla kao postojeće fenomene u univerzumu i domeni čovjeka. Potraga za smislom ljudskog postojanja i mjestom čovjeka uvijek se kretala između onog izgubljenog i onog što bi možda tek trebalo doći. Kako se i znanstvenici danas slažu: prije 70 000 godina dogodila se promjena, nadgradnja u vrsti Sapiens.⁸³ Racionalni um koji je ta vrsta dobila i svijest koja se time mogla razvijati odvodila je čovjeka sve dalje od rajskog vrta bivanja bez pitanja u neki novi spoznajni proces kojim bi se ponovno trebalo postići izgubljeno stanje, ali na novi način. Tako je čovjek tisućama godina stvarao kulture kojima je pokušao predočiti ono što je trenutno mogao osvijestiti, čime je davao smisao svom postojanju, jer imati svijest, jezik i analitički um a ne vidjeti neki smisao, za čovjeka je moglo biti pogubno. Čovjekov um ne može podnijeti gubitak smisla na koji god način on bio objašnjen, bila to potraga za čistom egzistencijom ili nekim višim idealima.⁸⁴ Analitički um nas je možda odveo predaleko, što nam tek predstoji vidjeti.



83 Yuval Noah Harari, „Sapiens, kratka povijest čovječanstva“, Fokus komunikacije, Zagreb, 2015

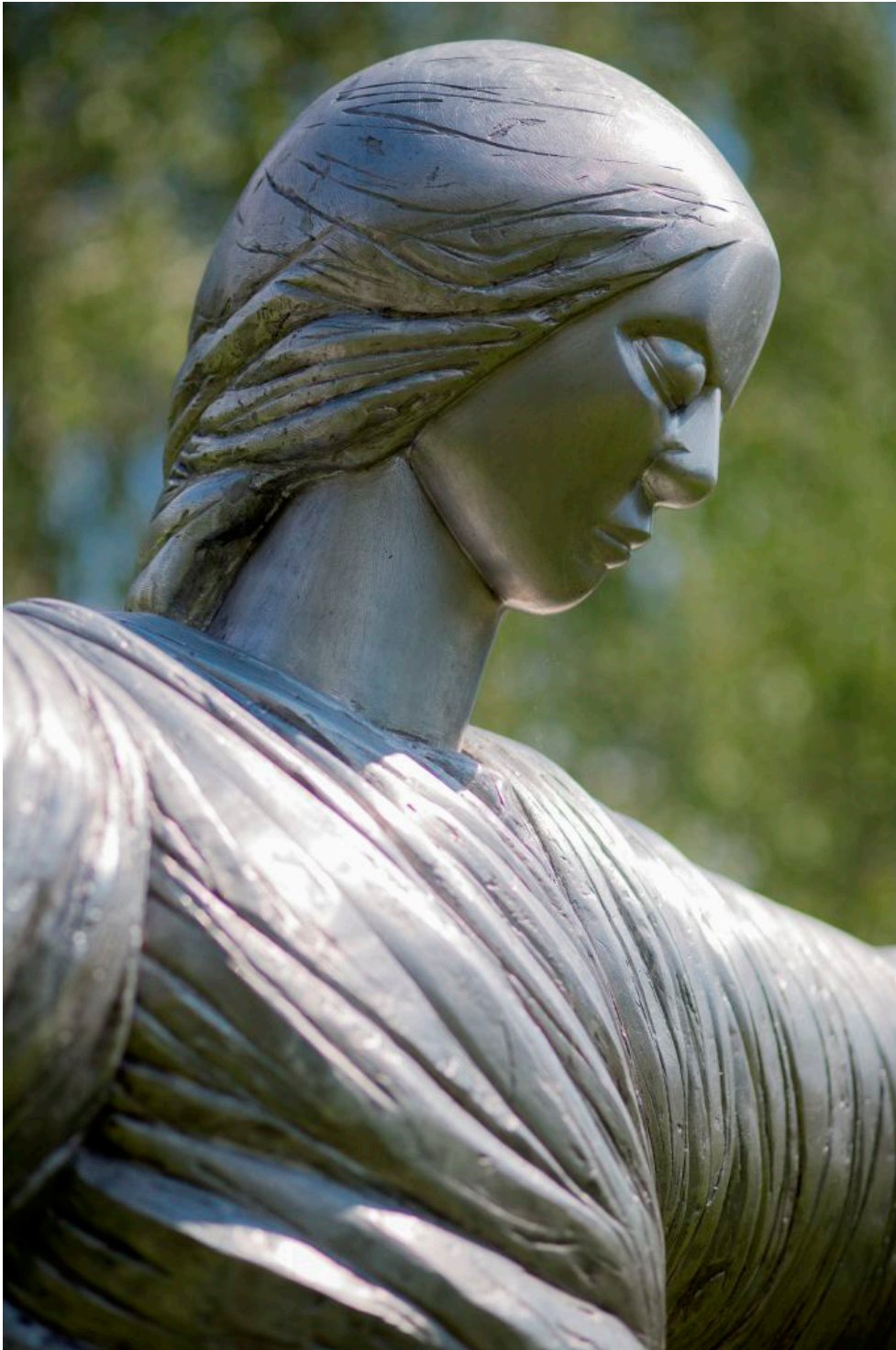
84 Viktor E. Frankl, „Nečujan vapaj za smislom“, Naprijed, Zagreb, 1981



Racionalni um postao je osnovna i najcjepjenija alatka od svih koje kao ljudsko biće potencijalno imamo , a onom izgubljenom stanju sada se moramo približiti na drugi način, intuitivno. Već spoznato moguće je iskoristiti da bi sebi dokazali ono što su ljudi prije nas znali, ali na jedan drugi način, intuitivno, dubokim uvidom kao posljedicom svjesnog života u ritmovima s prirodom.⁸⁵ Ti dokazi nam mogu poslužiti da ponovno postignemo stanje vjere u sebe i smisao postojanja svijeta.

Danas nije zahvalno govoriti o djelu koje nastoji biti pozitivna konstrukcija misli i predodžbi oformljena kroz likovno djelo na klasičan način, skulpturom i arhitekturom, a posebno oformiti ga. Postoji potreba za dekonstrukcijom svega što je ikada konstruirano. Razlog tome je što se razvojem ljudske svijesti mišljeno i simbolički manifestirano s vremenom nadraslo, zbog čega su posljedično stare forme postepeno zamjenjivane novima.

⁸⁵ Mircea Eliade, „Mit o vječnom povratku“, Naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2007



Na svom putu spoznaje čovjek stvara simbole. Oni nose univerzalan sadržaj koji se svaki put iščitava sa širinom uvida ovisno o svijesti promatrača, individue. Iako danas mnogi znanstvenici ismijavaju takav spoznajni put, on je u evoluciji čovjeka realan i postepen. Naravno, moramo biti svjesni da je moguće da se svaka spoznaja pretočena u konstruktivno znanje u vidu tehnologije zlorabi, što se oduvijek i čini s velikim posljedicama za samog spoznavatelja. Odgovornost koju zadobivamo spoznajom tek moramo usvojiti i osvijestiti.

O ovome radu i njegovom simboličkom značenju kao autor mogu legitimno izreći svoja nastojanja i težnje. Prvenstveno sam ga svjestan kao eksperimenta jer svojom simboličkom formom stoji na samom razmeđu suprotstavljenih perspektiva. Svaka kultura ovisno o trenutnoj povijesnoj postavci, usmjeravanju svijesti na određene misaone forme koje određuju život čovjeka, koristi primjerene simboličke forme. Kako primjećuje Hans Belting, primjer je zapadno-istočna povijest pogleda. Jednostavni geometrijski oblici, apstrakcija, postoje u dijelu umjetnosti 20. st. Možemo li iz tih povijesnih misaono umjetničkih procesa u 21.st. napraviti sintezu i reći da na temelju geometrije priroda stvara i jednostavne i složene oblike? Može li svijest čovjeka 21. st prihvatiti simboličku formu koja u sebi sadrži čistu geometriju i jednostavnu geometrijsku figuraciju, je li time postignuta sredina koja ne zapada u doslovno oponašanje nego kreaciju po imaginaciji te pokušava težiti univerzalnom jeziku. Kroz razne pokušaje preostaje nam iskusiti i vidjeti je li moguć univerzalni jezik.





Ako se složimo sa nekim postavkama ili bar ostavimo mjesta raspravi, preostaje nam još jedno pitanje: Je li čovjek duhovno biće u međuzavisnom odnosu sa prirodom i univerzumom ili slučajna kreacija sa velikim upitnikom upisanim u njegovu sudbinu. Neki bi rekli da je slučaj zakon koji ne poznajemo pa je prema tome moguće govoriti o obje mogućnosti, ali ako uzmemo u obzir znanosti sada već dobro poznate pisane i umjetničke artefakte kao zapise duhovnosti tisućama godina starih kultura, uviđamo jednu istu nit. Kulture koje niti vremenski niti prostorno nisu mogle biti u doticaju, svaka na svoj način, svojom simboličkom formom pokušavaju oformiti ono što je svijest prepoznala. Vidimo čovjeka koji je podređen zakonima prirode i univerzuma te stoji u aktivnom odnosu sa njima.

Prostorno kiparska instalacija „Ples Života“ pokušaj je da se na ideji cjelovitosti i pokreta koji je iz šire perspektive zakon univerzuma pa utoliko i ljudske domene postojanja, oformi jedno likovno djelo. Glavna ideja koja kao zakon vlada izradom ovog djela je „intuitivna geometrija“.

Intuitivna geometrija je ideja koja se temelji na spoznaji i svijesti o čovjeku kao jednom od mnogih bića u univerzumu. To biće kao jedno od mnogih bića u velikom organizmu podliježe istim zakonima kao i cjelina. Upravo zbog toga moguće mu je spoznati neke zakone i djelovati u skladu s njima. Uzimajući u obzir Pitagorinu ideju stvaranja gdje se ideja spušta u manifestirani svijet preko broja koji rasporedom točaka čini geometrijski lik te izlazi u prostor kao geometrijsko tijelo, danas možemo slobodno reći da subatomske čestice po tom obrascu u valovitim titrajima vibriraju i stvaraju razna bića, od planeta do minerala, kamenja. Slijedeći tu ideju u domeni kiparstva, moguće je intuitivno po principu postepenog građenja forme, promatrajući kako oblik izrasta iz dubine, modelirati slobodno prema zamišljenoj ideji s vlastitim osjećajem harmonije i proporcije bez uzimanja vanjskog uzora iz vidljivog svijeta.

Kao što možemo primijetiti najsavršenije manifestirano tijelo je kugla, naravno sa svojim nesavršenostima. Upravo kugla nabolje dočarava jedinstvo, bila promatrana kao izolirana jedinka ili jedna od čestica koje čine veću cjelinu. Još uvijek bez obzira na tehnološka dostignuća ne možemo vidjeti cijeli univerzum a nije vjerojatno da ćemo ikada moći, ali možemo ga maštati... Ipak vidimo tijela, sustave, galaksije koje vibriraju, kreću se pojedinačno, grupno, međuovisno, plešu. Ovisno o našoj perspektivi gledanja sve se kreće, pleše u manjim ili većim grupama. Znači svi elementi su međuzavisni i u stalnom su dijalogu. U tom kozmičkom dijalogu stvari nastaju, plešu i nestaju. Isti zakoni djeluju i na čovjeka.

Ako čovjek živi autentičnim intuitivnim životom tada je u stanju otvorenosti kao jedno od bića prema drugim bićima, svijetu. U tom stanju otvorenosti on vibrira sebe, svoje stanje... mislima, riječima, pokretima, emocijom, težnjom, nastojanjem, djelovanjem, cijelim svojim bićem. Tada se u interakciji s drugim bićima otvara mogućnost istinskog dijaloga, onog koji potencijalno sadrži mogućnost transformacije. Čovjek uviđa da nije jedini nego jedan od mnogih u jednom, što stavlja njegov ego u realnu poziciju koja omogućava svijesti da se širi i uviđa do tada skrivenu zbilju.



Čovjek na svom putu spoznaje i potrebe da objasni i svemu da smisao raščlanjuje i analizira da bi prepoznao, čime se udaljava od biti, ali sintezom spoznatih pojedinosti moguće ju je ponovno naslutiti. U jednoj takvoj analizi morali smo odvojiti dušu od tijela, gdje nam je duša predstavljala onaj individualni, nepropadljivi, energetski dio koji i nakon smrti nosi iskustvo oslobođeno sjećanja i zakona pojavnog svijeta. Premda duša ima univerzalni karakter za čovjeka jer ju posjeduju svi, svaka je civilizacija mislila o njoj na svoj način, usvojila ju kao pojam i postavila kao okosnicu svoje kulture.

Danas kada se bavimo još većim dekonstrukcijama, uskog ljudskog društveno tehnološkog područja, razmišljamo o mnogim stvarima koje nas čine različitima. Jedna od ideja koja bi mogla našu svijest malo smiriti i usredotočiti na zajedničku bit, ljudsku dušu, predstoji nam kao jedna od posljednjih mogućnosti. Pogotovo u naše doba izrazito razvijene tehnosfere⁸⁶, nužno ju je osvijestiti i nastojati ne izgubiti.

86 "Racionalna moć sustava koristi čovjeka kao biokapital za daljnji razvoj mediosfere kao posrednika između tehnosfere i biosfere.", Paić, Ž. Moć mediosfere: događaj, mreža, ideologija, sažetak izlaganja simpozija Medijska slika svijeta, Zagreb, 2012.



Prostorno kiparska instalacija Ples Života sastoji se od dva dijela koji čine cjelinu. Metalna konstrukcija je formalni prikaz Tetraktisa, prostornog zlatnog reza u kojem se kocke povećavaju i zakreću za 45% te tako dočaravaju spiralni pokret. Tetraktis predstavlja geometrijski prikaz jednog od zakona u univerzumu, spiralnog pokreta. Unutar tog zakona rađa se čovjek ovdje prikazan kao embrio, što je potencijal čovjeka. Embrio je modeliran također po zakonu kugle i spiralnog pokreta te je njegova forma posljedica doslovnog i strogog slijeđenja tog zakona. Figura koja stoji ispred Tetraktisa je simbolički prikaz ljudske duše koja je postala svjesna sebe i zakona univerzuma te se slobodno kreće ali u skladu sa zakonom, ona pleše lagano se spiralno zakrećući. Prikaz duše je također modeliran po zakonu cjelovitosti, kugle i spiralnog pokreta, tako da cijela instalacija podliježe istim zakonima. Tetraktis predstavlja strogu geometriju, matematički princip analitičkog promatranja svijeta, odnosno način funkcioniranja lijeve hemisfere mozga. Embrio i simbolički prikaz duše oformljeni su kroz slobodnu intuitivnu modelaciju uvrštavajući grešku kao likovnu epidermu skulpture koja simbolizira život, jer u manifestiranoj prirodi ništa nije savršeno, a u sebi nosi matricu istog zakona. Greška potiče na ponavljanje obrazaca i stjecanje iskustva.

Forma skulpture duše također je posljedica slijeđenja zakona cjelovitosti i spiralnog pokreta u modeliranju same skulpture, a ujedno predočava način funkcioniranja lijeve hemisfere mozga. Skulpture su modelirane tako da vizualno i sadržajno predočuju cjelovitost ljudske spoznaje, intuitivno simbolički prikazane u prostornoj kiparskoj instalaciji „Ples Života“.

U domeni čovjeka, instalacija prikazuje ples ljudske duše s mirom, dostojanstvom i svjesnošću o cjelini, beskonačnoj igri svijeta, plesu života.



PLES ŽIVOTA

Univerzum diše, kreće se, periodički se manifestira i rastvara da bi se ponovno stvorio. Taj ciklus beskonačnih ciklusa je ples, ples ideja, njihove kreacije, puta, nastojanja, nestanka i tako ponovno. U domeni čovjeka, bića među mnogim bićima, odvija se isti ples, rađanje, odrastanje, osvještavanje, nastojanje, rezimiranje i odlazak iz manifestiranog svijeta. Trenutak samospoznaje bića i svijeta u kojem se to biće nalazi u neposrednoj interakciji sa njime čini to biće aktivnim sudionikom plesa života. Unutar zakona univerzuma i njegovog pokreta biće - čovjek krije u sebi neosviješteni potencijal onoga što može biti i kroz što se može dati tome svijetu. U tom činu svjesne otvorenosti on je kreacija koja kreira kao jedan mali djelić velikog organizma. Njegova sloboda je u tome da se spozna kroz grešku koja mu donosi iskustvo koje tada pretpostavlja transformaciju tog istog bića. Mogućnost transformacije čovjeka otvara mogućnost transformacije njegovog svijeta, univerzuma. U cijelom univerzumu neprestano se odvija ljepota pokreta, usklađivanja, pa stoga i u domeni čovjeka kao dijalog, a taj harmonizirajući pokret je „Ples Života“.

Neprospadljivi dio koji je vječan je duša koju posjeduju svi, a to je energija sa idejom bića i iskustvom. Duša putuje vječno, putuje kada je manifestirana u čovjeku i kada ga napušta. Put nastojanja od začetka bića, fetusa, embrija, do svjesnog čovjeka, dalek je. U tom nastojanju duša se „susreće sa sobom“, svijetom, jednim. Kada spozna sebe kao individuu i svoju uvjetovanost zakonima univerzuma, pristaje na svjesni ples, slobodni ples u okviru zakona. To je Ples Života.



“Intuitive Geometry” in Spatial Sculpture Installation “Dance of Life”

Abstract

Talking about the process of emergence and the symbolic significance of the sculpture installation „Dance of Life“, it will try to present the idea of intuitive geometry that has made the sculptural installation itself. Intuitive geometry is the search principle for the archetypal forms of life and things, aligning with the law of wholeness, shape of sphere and spiral movement. A man who seeks to perceive himself and the world, by the process of repeated dialogue with the same world, transforms his being. The consciousness of the being that is spreading gives a man insight, and according to the principle of aspiration, the laws that make it all exist, remain in motion and disappear, man harmonise his life and principles of action.

The same principles apply to the sculpture domain as the idea of a shaped form. As one of the beings in nature, of the great organism, man has the ability to create by the same laws, by attempt and mistakes, by experience and cognition. With intuitive geometry of love and intelligence, man creates using all his tools; body, energy, feelings and mind in more harmonious relationships, depending on the state of consciousness of being.

Key words: *Dance of life, intuitive geometry, the sculpture domain.*



This journal is open access and this work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.